

Рецензія на дисертацію
Котило Альони Олександрівни
з теми: **«Психолого-педагогічні умови організації уроків англійської мови за концепцією нової української школи»**, що подається на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

У контексті трансформацій української освіти, зумовлених як внутрішніми реформами, так і глобальними викликами, особливої значущості набуває осмислення психолого-педагогічних умов, які забезпечують ефективну організацію навчального процесу в межах Нової української школи (НУШ). Концепція НУШ акцентує увагу на особистісно орієнтованому підході, формуванні ключових компетентностей, розвитку критичного мислення, комунікативних навичок та емоційного інтелекту учнів.

Вивчення англійської мови як складника іншомовної компетентності відіграє важливу роль у формуванні сучасного, мобільного та конкурентоспроможного громадянина. У цьому контексті важливо не лише впроваджувати нові методики, а й створювати відповідні психолого-педагогічні умови, які сприяють мотивації до навчання, розвитку автономії учня та забезпеченню емоційного комфорту. Отже, дисертаційне дослідження, спрямоване на комплексне вивчення цих умов, є своєчасним, соціально значущим і практично орієнтованим.

Дисертаційна робота виконана відповідно до ініціативної теми кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету «Теоретико методологічні засади формування конкурентоздатного фахівця освітньої галузі (державний реєстраційний номер 0121U113319)».

Як правомірно зазначає дисертантка, комплексна наукова розробка проблеми організації уроків англійської мови в 5 класі НУШ із поєднанням методики, психології та дидактики в межах нових стандартів НУШ залишається недостатньо висвітленою. Дисертація ґрунтується на основних положеннях чинних законодавчих і нормативних документів, концепцій, зокрема Законі України «Про освіту» (2017 р.), Законі України «Про загальну середню освіту» (2020 р.). З огляду на зазначене вважаємо, що тема дисертації А.О. Котило актуальна, суспільно й науково важлива.

Роботу добре структуровано, три розділи загалом пов'язані внутрішньою логікою й послідовністю викладу матеріалу. Список використаних джерел містить 252 найменування, із них 49 – іноземними мовами. Задля ознайомлення зі змістом та результатами наукового дослідження на початку дисертації подано анотації двома мовами (українською, англійською), де дисертантка стисло представила основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни. Наприкінці анотації наведено ключові слова, що відповідають основному змістові наукової праці й відбивають тематику дослідження.

Зміст дисертації охоплює основні аспекти теми дослідження. Науковий і творчий задум автора та етапи реалізації його повною мірою представлені у вступі. Авторка демонструє обізнаність у сучасних тенденціях викладання іноземних мов та надає практично значущі рекомендації щодо організації уроків англійської мови на засадах НУШ.

У розділі 1 – Теоретичні основи організації освітнього процесу в умовах нової української школи – досліджено основні засади реформування сучасної української освіти в контексті реалізації Концепції НУШ, проаналізовано концептуальні підходи до викладання англійської мови. Авторка комплексно осмислює питання викладання англійської мови у світлі цих змін, демонструючи обізнаність із сучасними освітніми трендами. Поділяємо наукову позицію дисертантки, що сьогодні необхідним є докорінне оновлення освітньої системи шляхом зміни підходів до навчання, ролі вчителя та організації освітнього середовища. Порівняльний аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду викладання англійської мови дав змогу дослідниці виокремити найбільш ефективні підходи щодо формування іншомовної компетентності.

Розділ 2 – Ресурсна складова організації уроків англійської мови в умовах реалізації Концепції НУШ – містить підсумки аналізування ключових психологічних й педагогічних передумов ефективного засвоєння іноземної мови в учнів 5 класу. Авторка чітко структурувала підрозділи, обґрунтувала педагогічні умови, виокремила дидактико-методичні ресурси, проаналізувала середовищний фактор та роль учителя як організатора освітнього процесу. Це свідчить про комплексний підхід до проблеми.

Розділ 3 – Перевірка ефективності психолого-педагогічних умов організації уроків англійської мови в умовах НУШ – містить опис експериментальної перевірки запропонованої моделі, де чітко простежується логіка дослідження: від визначення методики до аналізу результатів. Статистичні дані й інтерпретація результатів свідчать про високий рівень дослідницької культури здобувачки.

Загальні висновки скорельовані зі змістом сформульованих у вступі завдань і матеріалами кожного з розділів, їх можна вважати вірогідними й ґрунтовними, що забезпечено вмілим використанням прикладних наукових досліджень, сучасних засобів і методик проведення аналізу результатів дослідного навчання, достатньою кількістю статистичної інформації.

Основні наукові результати, які отримано здобувачкою дисертаційного дослідження опубліковано в 14 наукових працях, із них: 8 статей у наукових фахових виданнях України з психолого-педагогічних наук, 6 тез доповідей у матеріалах конференцій.

Наукова новизна дослідження полягає у системному підході до моделювання освітнього процесу, а також у виокремленні чітких психолого-педагогічних чинників, які забезпечують ефективність іншомовного навчання на етапі переходу від початкової до базової школи. Практична значущість роботи підтверджується результатами педагогічного експерименту та

розробленими рекомендаціями, які можуть бути впроваджені в освітню практику.

Матеріали дисертаційної роботи пройшли достатню апробацію на міжнародних і всеукраїнських конференціях, а теоретичні та практичні аспекти дослідження докладно висвітлено в достатній кількості опублікованих праць.

Найбільш суттєвими і важливими здобутками, що одержані А.О. Котило особисто й характеризують новизну її дисертації, є розробка моделі організації уроку англійської мови та визначення критеріїв і показників результативності навчального процесу, що підвищує прикладну цінність дослідження.

Оцінюючи загалом позитивно дисертаційну роботу А.О. Котило, вважаємо за необхідне висловити деякі зауваження та побажання:

1. Виокремлені в дисертації психолого-педагогічні умови є актуальними й обґрунтованими, однак у роботі не цілком розкрито, чим саме вони відрізняються від уже наявних у науковій літературі. Зокрема, бажано конкретніше описати, які з умов є авторськими, які – адаптованими, та як саме вони взаємодіють між собою у процесі реалізації навчального заняття. Це дає підстави для уточнювального запитання: які механізми взаємозалежності між умовами (наприклад, мотиваційною, суб'єкт-суб'єктною взаємодією та ін.) забезпечують системність їх реалізації?

2. Вважаємо доцільним чітко розмежувати поняття «методи», «прийоми» та «засоби навчання». Подекуди у дисертації цифрові платформи (Wordwall, Kahoot, LearningApps) подаються як методи або прийоми організації уроку англійської мови. Зазначені ресурси слід трактувати не як самостійні методи, а як інструменти цифрової підтримки навчального процесу, які сприяють реалізації певних методичних підходів (зокрема ігрового, інтерактивного, комунікативного тощо). Уточнення цього аспекту дозволило б уникнути термінологічної нечіткості та підвищити теоретичну обґрунтованість дослідження.

3. Вважаємо за доцільне, подану у підрозділі 2.2.1 як авторську комплексну модель організації уроків англійської мови скомпонувати відповідно до логічного структурування: в ній змішані різнорівневі компоненти освітнього процесу (фактори, інструменти, умови, форми, підходи).

4. На жаль, дисертація містить технічні огріхи та стилістичні неточності. Важливо дотримуватися чітких стандартів цитування та наводити повні бібліографічні відомості для кожного використаного джерела.

Утім, висловлені зауваження та пропозиції не спростовують високого рівня проведеного дослідження. Вважаємо, що теоретично й практично зорієнтована праця А.О. Котило стане поштовхом до подальшого студіювання багатьох актуалізованих проблем. Авторкою порушено актуальні питання організації мовної освіти в межах Нової української школи, запропоновано авторську модель та спробу її експериментальної перевірки. Практична спрямованість дослідження є беззаперечною цінністю.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушення академічної доброчесності. У процесі детального розгляду дисертаційної роботи порушень академічної доброчесності не виявлено (довідка бібліотеки).

Висновки. Науково-теоретичний аналіз основних положень дисертації та опублікованих праць її авторки дає підстави для висновку, що дисертація Котило Альони Олександрівни «Психолого-педагогічні умови організації уроків англійської мови за Концепцією Нової української школи» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має теоретичне та прикладне значення, заслуговує позитивної оцінки та відповідає спеціальності 011 – Освітні, педагогічні науки та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019), і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її авторка, Котило Альона Олександрівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

кандидатка педагогічних наук, доцентка,
деканеса факультету української й
іноземної філології та журналістики

Ірина ГОШТАНАР